

prikaz knjiga

Janko Herak (urednik)

Ugledni hrvatski znanstvenici u svijetu – II. dio

Hrvatsko-američko društvo u suradnji s Hrvatskom maticom iseljenika i Farmaceutsko-biokemijskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2003, 226 str., meki uvez, naklada 1000 primjeraka; ISBN 953-97325-7-3

Knjigu *Ugledni hrvatski znanstvenici u svijetu – II. dio* uredio je dr. Janko Herak, redoviti profesor Farmaceutsko-biokemijskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Knjiga se sastoji od Predgovora i 8 poglavlja, a svi su tekstovi na hrvatskome i engleskome jeziku. Ova je knjiga drugi dio serije o istaknutim hrvatskim znanstvenicima u svijetu. Prikaz prvoga dijela te knjige izašao je na ovome mjestu prošle godine (*Kem. ind.* 51 (2002) 299).

U knjizi su prikazani životi i djela osmorice istaknutih hrvatskih znanstvenika izvan domovine, koji su svi završili studije u Zagrebu. Prikazani su: (1) fizičar IVO DERADO, rođen 1929. u Splitu (članak o njemu napisao je Nikola Zovko). Derado se istaknuo u području fizike visokih energija. (2) kemičarka ZLATKA GRUBIŠIĆ-GALLOT, rođena 1940. u Glamoču (članak o njoj napisala je Zorica Veksli). Grubišić-Gallot istaknula se u području polimerne kemije. (3) kemičar MIRKO DIKŠIĆ, rođen 1942. u Cvetkoviću (članak o njemu napisale su Dorotea Mück-Šeler i Nela Pivac). Dikšić se istaknuo u području radiokemije i neuroznanosti. (4) kemičar ANDRIJA KORNHAUSER, rođen 1930. u Zagrebu (članak o njemu napisala je Jelka Tomašić). Kornhauser se istaknuo u području fotomedicine. (5) kemičar VLADIMIR HLADY, rođen 1949. u Zagrebu (članak o njemu napisao je Nikola Kalay). Hlady se istaknuo u području bioinženjerstva. (6) medicinar NEBOJŠA AVDALOVIĆ, rođen 1935. u Stocu (članak o njemu napisao je Zvonimir Kaić). Avdalović se istaknuo u razvoju znanstvenih instrumenata i metoda. (7) medicinar SUAD EFENDIĆ, rođen 1937. u Trebinju (članak o njemu napisao je Mladen Vranić). Efendić se istaknuo u području dijabetologije. (8) medicinar MLADEN VRANIĆ, rođen 1930. u Zagrebu (članak o njemu je napisao Richard Bergman). Vranić se istaknuo u području endokrinologije.

O svim spomenutim znanstvenicima znao sam po nešto, ali nakon što sam pročitao knjigu doznao sam mnogo novih detalja o njihovim životima i djelima. S nekim od tih osam naših znanstvenika susretao sam se pod različitim okolnostima. Slušao sam predavanja Ive Derada na Institutu Rugjer Bošković (IRB). S Mirkom Dikšićem igrao sam nogomet na IRB-u. Kasnije, dok je bio znanstveni suradnik na Sveučilištu McGill u Montrealu, u razmjeni pisma s profesorom Tonyjem Whiteheadom doznao sam da hrvatska kolonija na McGillu stalno igra nogomet, a kao dvojicu glavnih igrača spomenuo je Dikšića i Sašu Sabljica s IRB-a. Andriju Kornhausera poznajem oduvijek i jedno od najzanimljivijih istraživanja u kojima sam sudjelovao bilo je postavljanje mehanizma fotodimerizaciji pirimidina, inspirirano njegovom idejom. Za dovršetak istraživanja trebala nam je ekspertiza Janka Heraka, pa smo nas trojica 1968. objavili i kratki članak o našem radu (A. Kornhauser, J. Herak and N. Trinajstić, Mechanism of Photosensitized Dimerization of Pyrimidines, *Chem. Comm.* (1968) 1108–1109), koji je bio dobro prihvaćen, a mehanizam je ušao u monografije o fotodimerizacijama. Vladimira Hladyja znam s IRB-a i s teniskih terena T. K. Metalac. Sa Suadom Efendićem išao sam u sedmoljetku u tada Samostanskoj ulici i vodio vječne rasprave o svemu i svačemu. O Zlatki Grubišić-Gallot često sam čuo od Zorice Veksli kao vrsnoj polimernoj kemičarki, a sudjelovao sam u glasovanju 1997. za Mladena Vranića, kao i za Suada Efendića, pri njihovom izboru za dopisne članove HAZU. Poznavao sam Vranićevoga oca Vladimira (1896.-1976.), slušao njegova predavanja iz statistike i sudjelovao s njime u Povjerenstvu za nabavku prvoga kompjutora na IRB-u.

Ovih osam hrvatskih znanstvenika svjetske reputacije malo su poznati u domovini izvan uskoga kruga obitelji, prijatelja i znanstvenika u području u kojem su aktivni. Npr., u *Hrvatskome leksikonu* (Zagreb, 1996.) šturo se spominju jedino Ivo Derado i Mladen Vranić. Zato su ova nastojanja profesora Heraka hvalevrijedna jer omogućuju širem krugu naših ljudi da se upoznaju sa životima i djelima hrvatskih znanstvenika razbacanih po cijelome svijetu. Treba također istaknuti da je ova knjiga jedini tako obilni izvor podataka na hrvatskome jeziku o navedenih osam hrvatskih znanstvenika.

Nenad Trinajstić